

Φυλλάδιο για τους μαθητές 2.1

Η έννοια του διλήμματος

Τι είναι δίλημμα;

Δίλημμα είναι μια κατάσταση στην οποία αντιμετωπίζουμε δύο εναλλακτικές επιλογές και πρέπει να πάρουμε μια απόφαση. Κάθε πιθανή επιλογή, είτε έχει ανεπιθύμητες συνέπειες, είτε δε μπορούμε να τη δικαιολογήσουμε για σημαντικούς λόγους, όπως για παράδειγμα:

- Ηθικές ή θρησκευτικές υποχρεώσεις
- Απαιτήσεις του ρόλου μας (πώς περιμένουν οι άλλοι ότι θα φερθούμε, π.χ. ως εκπαιδευτικοί, μαθητές, αδέλφια, φίλοι, πρόεδροι)
- Νομικές προδιαγραφές (δικαιώματα και υποχρεώσεις)
- Προσωπικοί δεσμοί με την οικογένεια και τους φίλους
- Οικονομικοί λόγοι (ανάγκη για αποταμίευση, ευκαιρία για κέρδος)
- Πρακτικοί λόγοι (επιλογή ή απόρριψη μιας λύσης σε δύσκολο πρόβλημα)

Σε ένα δίλημμα, αντιμετωπίζουμε σύγκρουση δύο αρχών ή στόχων που είναι σημαντικοί για μας. Αντιμετωπίζουμε διλήμματα στην καθημερινότητά μας, αλλά και στην πολιτική. Οι πολιτικές αποφάσεις σχετίζονται συχνά με διλήμματα, και κάθε επιλογή έχει μακροπρόθεσμες συνέπειες. Επομένως, πρέπει να λύνουμε ένα δίλημμα προσδιορίζοντας προτεραιότητες που κλίνουν προς έναν στόχο, παραβιάζοντας τον άλλον. Σε λίγες μόνο περιπτώσεις είναι δυνατόν να πετύχουμε συμβιβαστική λύση.

Μελέτες περίπτωσης

Η υπόσχεση της Λένας

Η Λένα είναι οκτώ χρονών. Είναι η καλύτερη αναρριχήτρια της γειτονιάς της, σκαρφαλώνει στα δέντρα και το λατρεύει. Μια μέρα έπεσε από ένα δέντρο, αλλά ευτυχώς δεν τραυματίστηκε. Ο πατέρας της, όμως, είδε το ατύχημα και ανησύχησε πολύ. Ζήτησε από τη Λένα να του υποσχεθεί πως δεν θα σκαρφαλώσει ξανά σε δέντρο. Η Λένα το υποσχέθηκε και μάλιστα έδωσαν τα χέρια για να επισφραγίσουν τη συμφωνία.

Το ίδιο απόγευμα, η Λένα συναντήθηκε με τις φίλες της. Η Πώλα, η καλύτερή της φίλη, ήταν καταστενοχωρημένη. Το γατάκι της είχε σκαρφαλώσει στο δέντρο, φοβόταν να κατέβει και ήταν ακόμη εκεί ψηλά. Υπήρχε κίνδυνος να πέσει, κάτι έπρεπε να γίνει, και γρήγορα. Όλα τα παιδιά ήξεραν πως η Λένα ήταν η καλύτερη αναρριχήτρια, και όταν Πώλα της ζήτησε να σώσει το γατάκι της, περίμεναν πως θα σκαρφαλώσει να το πιάσει.

Η Λένα όμως, θυμάται την υπόσχεση που έδωσε στον πατέρα της. Τι πρέπει να κάνει;

Το δίλημμα του φυλακισμένου

Δύο ύποπτοι έχουν συλληφθεί. Η αστυνομία δεν έχει στα χέρια της επαρκείς αποδείξεις εναντίον τους και τους κρατάει σε διαφορετικό κελί, ώστε να μη μπορούν να επικοινωνήσουν. Οι αστυνομικοί επισκέπτονται τον καθένα ξεχωριστά, προσφέροντάς τους την ίδια συμφωνία. Αν ο ένας καταθέσει ώστε να καταδικαστεί ο άλλος (αν τον προδώσει) και ο άλλος δε μιλήσει (συνεργαστεί με αυτόν που θα καταθέσει), αυτός που πρόδωσε θα ελευθερωθεί και ο συνένοχός του θα καταδικαστεί σε 10ετή φυλάκιση. Αν κανείς τους δε μιλήσει, θα καταδικαστούν στην ελάχιστη προβλεπόμενη ποινή, 6 μήνες φυλάκιση. Αν και οι δύο προδώσουν ο ένας τον άλλο, κάθε ένας θα καταδικαστεί σε φυλάκιση 5 ετών. Κάθε φυλακισμένος πρέπει να διαλέξει ανάμεσα στο να καταδώσει τον άλλον ή να παραμείνει σιωπηλός. Οι αστυνομικοί υπόσχονται και στους δύο πως ο άλλος δε θα μάθει για την κατάθεση πριν το τέλος της έρευνας. Πώς θα πρέπει να συμπεριφερθούν οι φυλακισμένοι;

(Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Prisoner's_dilemma)